

# 1 Timuteyu

## Timuteyutshi kasak ne kalta zũngajienapanaldiamak

**Meja ai kalta gauwane:** Pábulduki Duwe Jesúja ají múldigaba guaxal gaxaneja jalde kaltaki gauwane. Akldé Pábuldu shaldaga miñkualdaldiamake “Aldumaxa zaldakuetsi kalta zũngajienapanaldiamak” gaune tuakue.

**¿Metshi kalta gauwane?** Pábulduja Timuteyu Duwe Jesú shalda akbeyatshak namak jañgui ipanane nak, asukuá giemi jana ne izhgajañguxa nalguák, jalde kalta agakauwane (1.2). Timuteyutshi ajateki juldiú saná naldagálde, eñki galdiegu saná. Ajabaki juldiú saná, Duwe ipanane (2 Tm 1.5). Pábulduja mutshuane, maiguane Duwe zũnekuane shalda guashi san san kuíbuldu neyatoguéñ, agapa uldeyatone (Ajsh 16.3; 19.22). Timuteyuki Duwetshi jiba aldéñ nañga askuiñga atshiji, agauneká shalda zeñ akldeka. Timuteyu jiaga Duwe zũnekuane guaká shalda kalseldi abexane nalgué, aldiweki iyabesá guane (Eb 13.23).

**Jinak ai kalta gauwane:** Pábulduja Timuteyu Epesuxa zaldakue Duwe Jesú shalda namaklde za shi kaxaldiyakue niuwi agene nalguák, ji shizhiyaldixa, sakí numañ katuakue, aldunaxa kakuiyakshakue jiaga akualdaldiamak jalde kalta agakauwane. Ai zhinik na, Timuteyuja naldagálde shizhixakue sakí agubiyakue, sakí Duwe ipanane aksanekakue muldetua izhgakugakue, Duwe Jesú ipananekeuki sakí muldetua juizhaldegakue jiaga akualdaldiamak jalde kalta agakauwane.

### Ji, ji shalda guashi jalde kalta gaune:

1. Kasak misha ji shalda akbene (1.1-2)
2. Naldagálde shizhixakue nukasúñze (1.3-11)
3. Duwe Jesúja Pábuldu éegaba guañ jañguane (1.12-17)
4. Pábulduja jinak Timuteyu kalta agakauwane (1.18-20)
5. Jate axazguaxal juizhaldexa (2.1-3.16)
6. Auxa zegapanatshak naldagálde shizhaldiyaldixa (4.1-16)
7. Duwe Jesú ipananekeuegaba sakí ishaldaldakue (5.1-6.2)
8. Kabia nexa za ijanasé (6.3-10)
9. Pábulduja Timuteyu sakí izhogakue aksaneklde (6.11-21)

# Pábulduja Timuteyuk

## kasak ne kalta akuzgaune

**1** <sup>1</sup>Nas Pábulduk, Saldiñga netshi Jate na Asukuá Duwe Jesú na aldaldi ají múldigaba guaxaldikuamak nakaxanek kalta gauwatokuge. Akze, Nauwijateki Zunekualka, Asukuá Duweki mokue naxaldixa jiaktuañkalduka. <sup>2</sup>Ma Timuteyu, Duwe zunekwane mikbeyaldatshak namak jañguamalde nak, nasukuá giemi<sup>a</sup> jana nekbaldeki ni jalde kalta mikuzgawkú.

Saldiñga netshi Jate Nauwijatega, Asukuá nauwijí Sáñkalda Duwe Jesú na, atemajañ éegaba guañ majañgui na, zeñ majañgualga, muldetua aldunaxa señgaba mikzukui shi mezhokshí.

### Naldagálde shizhixakue nukasúñze

<sup>3</sup>Guatshak Epesu zhinik Masedoniaya neyapanaldatshak, mañki exaga abakue migakuañnekludugamakga ni majañguatokú. Ekíki ezuakue Jate shalda naldagálde shizhixakuek akldé ekí shizhiyasé kabaksanexaldiamak. <sup>4</sup>Ekíga na, mauzeñga akuaká nane za izhgabeji, ni kauwibamakue sakí, sakí axezhuka nanekue za ajañguá nogazhaldiamak. Ekí múldigababata shizhaldiyatshak zhinik na, aldukatukakueki múldigaba zhiksashishi, Jateja jiba axatshakue kajañguamak zúnake axajanashaldiamak ni nauwa axaxaunegazhé. Akze, Jate alduna kishéñ zhinik za na ají jiba axatshanazúnaka naldashá.

<sup>5</sup>Jinak ekí sanegakue naldakí. Ekí zhinik na, kágubakue aldunaxa janshizhe za ajanashaldixa itshani, aldunaxa “atshakuamak sha atshikú” kakldeshi, Jatek kagatsahauxa alduna iyashéñ zhinik na zújañgual ashekualdaldixa nak. <sup>6</sup>Naldatshak ai naldagálde shizhixakue zúnake ekí izhogakue jiúñguldek iyajuldú guanéñ zhinik na, múldigababata za zhikebji ashekue. <sup>7</sup>Ekuejañki Jateja guiyaba zúñkabajanane muldetua kakué jana agatsaldi shizhaldiyatshak jiaga kaksúñ, ni sakí guashi kagajienazhé naldatshak jiaga, ai guiyaba shizhindana kakzekakue nzha.

<sup>8</sup>Guatshak guiyaba Jateja zúñkabajaneki shizhiyakuamak shizhaldiyatshak guana, jian ne janshizhe nakldá.<sup>b</sup> <sup>9</sup>Akze, ekí zúñkué: Jateja jian izhukakue kezhgastuñshaldiamak guiyaba kaxabashazháne. Ne kutám atshatukakuek guana, sha ajanashatuka ne kezhgastuñshaldiamak kaxabashane naldashá. Ekueki ekí sha ajanashixakue: Ni meja kaksanegazháka ajañgui na, Jateja guiyabak

<sup>a</sup> 1.2 Ajsh 16.1; 1Kt 4.17; Plp 2.22; 2Tm 1.2    <sup>b</sup> 1.8 Alm 7.12-16

sakí izhogakue kaksanegamak izhogasúñ kakzeshi, guagazhámak niñkauwañki axajanashixakue. Jate ni nauwa axabetazhaldi na, akldunazhámak axajanashixakue. Kágubakue, kauwijatekue jiaga akuaxa zalda ajanashixakue. <sup>10</sup>Kauwisewá naldagáldekue na askuildek atshixakue, sigígaba, munzhigaba ishkaldekue. Káguba nashi za naldaldiamak nabeyasaji izhukakue. Naldagálde za zukuakakue, naldagálde nuxa “namak nzhekú” axeldakakue. Azhi sakígaba Jateja izhogakue zúnajañguamak shizhiyak ijulduni, kutám za ajanashixakue. Ekí agatsaldi sha ajanashixakue kezhgastuñshaldiamak guana, guiyaba majane naldashá. <sup>11</sup>Akze, Jateja izhogakue zúnajañguamak shizhiyaki, nasuñ Jateja Asukuá Duwek zúnekuane shalda shi kizhiyatshak ekíga shi kizhixa. Nauwijateki akaldak akzé, janshizhe za izhukaja ekí guaxaldikuamak nezhgakuxane nakldá.

### Duwe Jesúja Pábuldu éegaba guañ jañguane

<sup>12</sup>Nauwijí Sáñkalda Duwe Jesú kama nageneki amak axatshaldikue natuwi, axazauwaldikuamak nezhgakuxane shalda “zeñ nzhakldék” akbeñkuge. <sup>13</sup>Akze, nas Duwe ipanagá nogukueñgaki naguldiñka, aguáñ izhbashi, nalda aguashiñgaba izhoshi na, e ipanankue guiyaba katuñshi, sha kakuí izhogukué jiaga, guañ najañguá guane. Jinake naldakí. Ekí atshatogukueñ Duwe namak jañguazhúgega, sha atshatokuge naksúnga nane nak.<sup>c</sup> <sup>14</sup>Ekí nauwijí Sáñkalda Duwe Jesúja atemajañ zuxaita zalda éegaba guañ najañgui, ají naldekshanéñ zhinik aldéñ za alduna ishaldikuamak, zújañgualdikuamak nagauneklde nzha.

<sup>15</sup>Eñki alduna ishaminaka, saldiñgak muldetua ipanakue miñgatsaldaldixa. Aiki Duwe Jesúja káguba sha ajanashixakue kekualdal kagik naklde nakldá.<sup>d</sup> Ne nas mñngaki, ekue zhakaldak sha atshikuge <sup>16</sup>nalgukué jiaga, Duweki guañ najañguá. Ekíki naski zuxaita sha atshikuge jiaga, sha atsha mashiji namak jañgualdikuamak aldéñki abá naldakí abeti, jinaktuatone saldiñgak awatuñshaldiamak. Ekí naxatshane naxazatuatshak zhinik na, Duwe iyapanaldixakue Jateja kauwizhéñ jiaga jikaktuaka kakwashexaldiamak. Gualdinik Duwe namak jañgui iyapanatshak aldéñ izhoshiñga kezhokshaldixa. <sup>17</sup>Akze, Saldiñga netshi Jate, aldéñ za izhogakna, ni me e jana ne naldakí nakldá. Ega na Saldiñga netshi Sáñkalda izhoshiñga izhogataná, aldéngaba izhoshiñga izhuka, ni meja tuazháka. Akna muldetua axabeti, akldé akzamakga akzukui zañga kuizizhoshí.<sup>e</sup> Ekí za naldiñga shi naldataní.

<sup>18</sup>Akna nasukuá Timuteyu, Duwe ipanankueja axañga Jateja sakí jiba migexaldixa katuñshatshak migabenamakga, nas jiaga ekíga ai jiba atshál izhogakue ni mikbeñkú. Amak matshaldixa za mitshanaldiakna,

<sup>c</sup> 1.13 Ajsh 8.3; 9.4-5    <sup>d</sup> 1.15 Lk 5.32    <sup>e</sup> 1.17 Alm 16.27; 1Tm 6.15-16; Jd 24-25

mieldejañki migitamakuatshak jiaga, Jate axazauwalga jisé izhgubisha naldakí, ma niñkauwañki magubiyaldixa za mitshanaldí. <sup>19</sup>Amak atshabaldoxaldíeñ Duwe za namak jañgual, aldunaxa jiaga “atshakuamak sha atshikú” mikldeshi mizhoxaldí. Guatshak ezukue zunake aldunaja “atshasúñzamak na matshí” kakbeyatshak jiaga aldukakí zhinik, Duwek alduna iyashaksá akuanekue. <sup>20</sup>Mozhua ekí atshanekueki Imeneyu, Aldejánduldu<sup>f</sup> azezhuakue. Ekí ashekuakna jiséja guiyaba katuñshaldiamak kebesanuge. Ekíki “Jate nalda aguashi, aguáñ izhbashasúñze ne tiuwi” shizhatiyaldiamak.

### Jate axazguaxal juizhaldexa

**2** <sup>1</sup>Guatshak Duwe ipanaminekuañ akldé akzé ekí atshakue miñgakuañnexaldikue: Káguba zhekuauxa shalda Jatek kakbeji na, ji kagajuezhatuka shalda Jatek akshishakue, sakí kagauneshi izhuka shalda jiaga “zeñ nzhakldék” akbeyakue. <sup>2</sup>Ekíga na, saldiñga sáñkaldakue miñsanek guxakue shalda Jatek kakbeji miñgualdí. Ekíki muldetua señgaba zhe nogakualdiamak, ni meja zúñgitamakuáaki, aldéñ za axazauwi akldunamakgaba izhonazúnaka naldaldiamak.

<sup>3</sup>Ekí agatsaldi Jatek miyakbeyatshak janshibé, aldéñ akldunamak miyatshaldixa. Jinak naldakí. Aldéñki Zúnekualka nahamakga <sup>4</sup>káguba katshekuauxa zúnekualdana akzeshi na, Asukuák zhinik zúnekualka namaklde zúñwashegakue zúnajañguxa nak. <sup>5</sup>Akze, aldéñga na Saldiñga netshi Jate ezumé izhuka nakldá. Ekíga na jiak, ezumé za na Jate na, káguba na, ishkabakuaka izhuka, eñki Duwe Jesú ixagabaldekldé. <sup>6</sup>Akze, Duweki káguba katshekuauxa sha katshixa zúnesabiyaldiamak aldéñgaba shuixal aké. Jateja ek zhinik zúnekualdaldixa jañguaneki ji niuwañ mu zúñkizgualdixa janaktunalguéñ ldiuwañ zegatshake, mu zúñkizguá guane.<sup>g</sup> <sup>7</sup>Akna Jateja amak Asukuák zhinik zúnekuane guaxal nakaxaldixa nezhgakuxane. Ekíga na, juldiú saná naldagáldekuek namaklde shi kaxaldiji, Duwe zúnekuane namak jañguakue ne shi kaxaldiyaldikuamak nezhgakuxane. Ekí miñmeyaldatshak naldagálde miñmeyagába, namak za na miñmeñkú.<sup>h</sup>

<sup>8</sup>Ekí nak, Duwe ipananekuañ maniñgaba Jate axazguaxal ajuizhaldegatshak, sigíkuañki sha atshagába, Jatetshi za aldahéñ zhinik káuxalda izhgaldakshi<sup>i</sup> Jate axazguagakue. Amak axazguagatshak axautshikue na nusá izhguanagába, ni ishkiyokuagába atshakue ni jañgukú.

<sup>9</sup>Ekibeñga na, munzhikue ekí nogakue ni kajañgukú: Zhakuák me jiaga muldetua mixabeta akualdiamak agatsaldi za itshualdiyakuamak

<sup>f</sup> 1.20 2Tm 2.17-18; 4.14   <sup>g</sup> 2.6 Mt 20.28; Ga 1.4; Tit 2.14   <sup>h</sup> 2.7 2Tm 1.11   <sup>i</sup> 2.8 1R 8.22; Sal 141.2

itshualdiyakue. Sezhgauwakue agatsahauxabe nuxa sezhgauwi na, kuintak, niubak, saik, zhakuák zuxaita sezhgauwakue kagatsaldakí.<sup>j</sup> Ekí sezhgauwagábaki, munzhi Jate jañguxakue izhogakuamak axautshikue janshizhe za kaxatshiji izhoxaldiák zhinik na, janshatgatse giemikue atualdixakue naldashá.<sup>j</sup>

<sup>11</sup> Guatshak Jatetshi múldigaba shizhaldiyatoxaldiéñ, munzhikueki ai shizhiyatuka muldetua axabeti, aksanegaka jañgui na, iwati naldakí, sunjá noshi nukaté nogakue. <sup>12</sup> Nasga munzhikueja sigí kue aksaneshi, shaxaldiyakue kajañguakí, egaba Jatetshi múldigaba akuagatogéñ sunjá noshi nukaté nogakue ni jañgukú.<sup>k</sup> <sup>13</sup> Jinake naldakí. Saldiña netshi Jateja káguba gauwatshak axáñ misha sigí Adáñ gauñguenik na, munzhi Eba gauwanane.<sup>l</sup> <sup>14</sup> Nalgué, Adáñ jiséja naldagálde jian akzukuazháne. Akze, Eba guana naldagálde jian akzukuatshak, sha atshanane naldashá.<sup>m</sup> <sup>15</sup> Guatshak mielde munzhiki jabak atshakuamak atshiji, Duwe alduna ishál, axautshikue izhgajañgual, Jatek akldunamak izhoxal noxaldiakna, Jateja ikualdaldixa nzha.

### Duwe ipanekue aksanekaki sakí naldakue

**3** <sup>1</sup> Namakga ekí akuaka: Mieldeki Duwe ipanekue kaksaneshi jiba atshaka itshanaldiák, ai jiba ipanaka akldkekaki matshuwi akzé naldaldixa. <sup>2</sup> Ekí nakna, sanekaki ekí naldakue: Kauwizhéñ sakí zhiniki kagatsé kakuagazháldiamak jian izhogakue. Akna, munzhi ezumék axaldaldiña axaldaldakue. Axaldáñ jiaga muldetua numañ atuwi, zhiksaneka naldakue. Axautshikueja axabetaldiamak izhogakue. Mieldekueja ajúk axabizhatshak, muldetua ipanka naldakue. Muldetua shizhiyaka naldakue. <sup>3</sup> Stugagáldekue naldakue. Ni zúxaitshaña itsauldi, múldigaba sashixa izhogagálde naldakue. Ne egaba axautshikue juañ akzaldi kaxatshixa, muldetua señgaba zhe nuxa aldoxaldiamak gauneka naldakue. Ni paldata za ijani izhogagálde naldakue. <sup>4</sup> Guatshak ajúk zaldakue muldetua zhigaksaneka naldakue. Ají sukuakueja jiaga axabeti, amak axatshiji izhoxaldiamak shi kaxaldixa naldakue. <sup>5</sup> Azhi ajúk zaldakue muldetua zhigaksanek akzegazháka naldaldiák, ¿sakí shi Duwe ipanekue mñngaki kaksaneshi, numañ katualdixa na?

<sup>6</sup> Ekí sanexaldixaki kaiga nuxa Duwe ipanane naldazháka. Azhi aija nuxa ai jiba ipanaldiake sekuazhikshaka. Ekí sekuazhikshaldiák, Jateja jisé sekuazhikshiñguák agatsaldi tunamakga agatsaldi tuaka. <sup>7</sup> Sanekakue muldetua jian ashekuéñ zhinik na, Duwe ipanazhánekueja jiaga “ekue zúnake janshizhekue nzha” kakuaka naldakue. Ekíki axautshikueja nalda kaguagazháldiamak, jiséja jiñgaba zhinik kagubiyazháldiamak.<sup>n</sup>

j 2.9-10 1Pe 3.3-4 k 2.11-12 1Kt 11.2-16; 14.34-35 l 2.13 Gn 2.7,21-22; 1Kt 11.8-12  
m 2.14 Gn 3.1-6; 2Kt 11.3 n 3.2-7 Tit 1.6-9

### Duwe ipanekue axazauwi gaunekakue

<sup>8</sup> Ekibeñga na, Duwe ipanekue axazauwi gaunekakue jiaga ekí naldakue: Saldiñgaja kaxabeta gualdiamak agatsaldi za izhukakue naldakue. Namak za zukuakakue, ni mozhua mozhua zukuagagáldekue naldakue. Stugagáldekue naldakue. Matshuwi paldata axaldaldiamak nuxa, tusheshi juizhi atshagálde naldakue. <sup>9</sup> Jateja aldéñ shalda namaklde zúnatuñshane kagatsahauxa namak jañgui, kaksui nukakue naldakue. Ekí izhoshi, kauwíjí aldunaxa “atshakuamak sha atshatokú” kakldexaldiamak izhogakue. <sup>10</sup> Akna amak gaunexaldixakue kezhangagánga, axáñ misha sakí izhuka, sakí ne kakuajakue. Gualdinik miya zhinik kagatsaldazhé atualdiák zúna, ai jiba gaunexa janshibé kagaxegaka atualdixa nzha.

<sup>11</sup> Ekibeñga na, gaunekatshi munzhi azhi munzhikue<sup>o</sup> Duwe ipanekue axazauwi gaunekakue ekí naldakue: Saldiñgaja kaxabeta gualdiamak agatsaldi za izhukakue naldakue. Muldetua axaldáñ zhiksanekakue naldakue. Abá naldakí amak atshixa, alduna iyashakakue naldakue. Axautshikue agisalshaldiamak zukuagagáldekue naldakue.

<sup>12</sup> Akze, sigí gaunekakueki kauwisewá ezuamé kaxaldaldínga kaxaldaldakue. Kauwíjí sukuakue, kauwíjúk zaldakue jiaga muldetua zhigaksanekakue naldakue. <sup>13</sup> Mielde gaunekakueki muldetua Duwek axazauwi jiba axajanashaldiák zhinik na, axautshikueja muldetua kaxabetaldixa. Akna, kauwizhéñ zhe kakzegáaki “Duwe Jesúki zúnekuanamak nakldá” akuagaka naldaldixa nzha.

### Jateja namaklde zúnatuñshane

<sup>14</sup> Nas axañga exa mixabizhdana nakzegatshak jiaga, axáñ misha jalde kalta migakauwatokuge. <sup>15</sup> Ekíki axañga neyazhánaka atualdikuák, Duwe ipanaminekuañgaba sakí ishkdaldí izhogakue miñgatsé mikualdi kabakbeyaldiamak. Akze, Saldiña netshi Jateki aldéñgabaga izhoshiña izhuka. Mieldekuañki Asukuá kipanatshak, ajíkuegaba kaldakna, aldéñ shalda namaklde zúnatuñshaneki muldetua numañ tuakue, axautshikuek jiaga amaga kakbeyakue zúnajañguxa. <sup>16</sup> Mozhua jañgua naldakí, Jatejañki akzé giemi ekí Asukuá alduna kishixakuek mu zúñgisekuane:

Duwe Jesúki zúnekualdal kagik nagatshak káguba naldi ixagabaldeklde.

Jatetshi Aldunajaña Duweki Jatetshi Asukuá giemi ne muetsekuane. Jateja guaklde uldeñkakueja jiaga atune.

Aldéñ zúnekuane shalda káguba saná nahauxak agabene.

Akna kagi nahauxa san san zhekuekueja eñki namak ne ajañguane.

Jateja aldéñ nugeñka, muñshí zeñka ulditshí guane nakldá.

---

<sup>o</sup> 3.11 Galdieguke “munzhikue” nuxa guashi. Aiki munzhi Duwe ipanekue axazauwi gaunekakue azhi gaunekakuetsi asewá naldaka.

### Auxa zegapanatshak naldagálde shizhaldiyaldixa

**4** <sup>1</sup>Guatshak Jatetshi Aldunaja muldetua nukanazuñnegamak eki zuñmeñka. Auxa zegapanatshak anuñkakue jiséja naldagálde nuxa namak kajañgundana agatsaldi shizhiyakue kaksanexaldixa. Ekí shizhiyaté aldukatshakna, ezuakueki Duwe shalda namaklde ajañguaksáni, alduna iyashaksá gualdixa nakldá. <sup>2</sup>Akze, ai naldagálde shizhixakue naldagálde nuxa zukuashi, namak shizhaldixá kaxajanaldiamak agatsaldi shizhixakue. Kauwizhéñki sha ajanashatshak kauwíj aldunajañki “atshasúñzamak na matsí” kakbeyatshak jiaga axaldukazhá akuanéñ zhinik na, kakldegazhákakue za abá guanekue.

<sup>3</sup>Ekueja káguba numa negasúñze, anuñka gakueki gasúñze kaksaneka. Ai gakue gasé akuakaki, Jatejaña gauwane. Jinake naldakí. Aldéñ namak kajañguxakuañ, namaklde zuñkuekuañki “zeñ nzhakldék” akbeji gakualdiamak. <sup>4</sup>Saldiña netshi Jateja saldiña janshizhegaba gauwane<sup>p</sup> nakna, ni jiki ipanazhánazúnaka naldakí. Akze, jigaba kipanatshak Jatek “zeñ nzhakldék” akbeya xaldeki saldiña ipananazúnaka nakldá. <sup>5</sup>Jinake naldakí. Jateja ají múldigabak aldéñ saldiña gauwatshak janshizhegaba gauwane guagéñ, aldéñ “zeñ nzhakldék” kakbeyéñ zhinik na janshi axazguanegaba nak.

### Sakí muldetua Duwe axazauwakue

<sup>6</sup>Guatshak mañki ekí shi mixaldikugamak Duwe ipananekekue shi kabaxaldiyatshak zhinik na, muldetua Duwe Jesús maxazauwaldixa. Ekíga na, mañki Jatetshi múldigaba namaklde shi kabixaldiyatshak namak jañgui, amak izhogapanamaldéñ zhinik na, Jateja aldunak makuiyakshalga noxaldixa nzha. <sup>7</sup>Ne, múldigababata, Jate aguáñ izhbashi mual akuakakue ni nauwa nukagába, agajué za mizhoxaldí. Ekí ne, Jatek akldunamak mizhoxaldixa za akldé akldénga shitiyalga maldoxaldí. <sup>8</sup>Akze, nauwíj abuáke akldé kama zuñkaldaldaldiamak atshiji kizhogatshak, kagike zuñkazauñkaga. Naldatshak nauwíj aldunaxa, akldé Jatek akldunamak izhoxa shitiyakualdiakna, saldiñgak zuñkazauwataná. Amak shi kitiyatshakna, kagik kizhogeña Jate zeñ zúnajañgui, zuñgauneshi izhogakualdixa, gualdinik kashuigatshak míngaki aldéñ nugeñka izhoshiña izhogakualdieñka zeñ zúnajañgualdixaga nzha.

<sup>9</sup>Ekí múldigaba guakugeki alduna ishaminaka, saldiñgak muldetua ipanakue miñgatsaldaldixa. <sup>10</sup>Akna Jatek akldunamak izhoxa shitiyakualdiamak, shizhiyakualdiamak kama ilshijiñgaba kizhuka. Jinake naldakí. Saldiña netshi Jate za izhoshiña izhukajañki janshizhe

zũñkatshaldixa zũñmeyanamakga zũñkatshaldixa zũñkualdi, jiaktuwi kizhuka nak. Akze, e za saldiñga káguba zhekuauxa zũnekualdaka nakna, mieldekujeja Asukuá Duwe Jesú namak ajañgualdiák, amak kekualdaldixa nakldá.

<sup>11</sup> Ekí shi mixaldiyanugamakga, ma zhinik Duwe ipananekekuek shi kaxaldiji, amak izhogakue kaksaneshi makualdí. <sup>12</sup> Mañki Jatek akldunamak izhogakue Duwe ipananekekue mixazatualdiamake ekí mizhoxaldí: Zukuagakuamak za zukuashi, jian izhoshi na, axautshikue izhgajañgui, Duwek za alduna ishiji, sha atshabaldáldixa za itshani mizhoxaldí. Ekí mizhogéñ zhinik na, nakua nuxa maldé shalda maldukasũñ kakzeshi, matuazhé jana makuazháldixa. <sup>13</sup> Akna, nas exa matuál neyagáñgaki, Duwe ipanaminekuañ mijuizhaldegatshak, Jatetshi múldigaba kaxakzukuakshi, sakí guashi muldetua shi kaxaldiji, shizhatiyamakbé izhogakue jiaga kaksaneshi makualdí. <sup>14</sup> Ma zũna Duwe ipananekekue aksanekakueja káuxalda miyapañguatshak, Jateja ji jiba Asukuá ipananekekue magaunexaldiamak matshishaldixa katuñshi migabenane mikjuizhanagába, be izhgisekui, amak za atshalga mizhoxaldí.<sup>¶</sup>

<sup>15</sup> Guatshak ekí shi mixaldikugamak migatsauxa amak matshaldixa za mitshanaldí. Ekíki axautshikueja akldé akldéñga muldetua amak atshiji nitshixabalduka mixazatualdiamak. <sup>16</sup> Muldetua axaldáñ numañ atuwi, “Jatek akldunamak za izhoxaldikue shakldá” mitshanaldí. Ekíga na, Jatetshi múldigaba makuagatshak “guagauxabé nuxa shizhiyaldikue shakldá” mitshanaldí. Ekí abá naldakí mizhoxaldiakna, shi migitixakue juizhi, Jateja auxaga minkualdaldixa nakldá.

### Duwe ipanañkaldekuañgaba sakí ishaldaldakue

**5** <sup>1</sup> Guatshak duebakue kaksanegakue migatsegatshak, gama kagashagába, mijate janañga kaxabeti, guiyaba kakbeji makualdí. Ekibeñga na, nakuakueki mizhani giemikue janañga kajañgui kabaksanexaldí. <sup>2</sup> Wezhukueki mijaba janañga kaxabeti, kaksaneshi makualdí. Gaiyakueki mijasu giemikue janañga kaxabeti, ni nauwa alduna nusagatse kagauwagába kabaksanexaldí.

<sup>3</sup> Guatshak mielde munzhi sigí ishuané, ni meja numañ tuaka axaldaldagáldekue naldaldiake, numañ tuakue miñgatsahamak numañ mitualdí. <sup>4</sup> Akze, mielde munzhi sigí ishuanekue, ají sukuakue azhi atukuakue axaldega naldaldiák zũna, aikueja Jatek akldunamak axajanashiji, kauwijiúk zalda misha agaunegakuamak numañ zũtuwa shitiyakue. Kauwijabakueja numañ katuñka nanamakga, kauwizhéñ zhinik numañ tuakue kagatsaldashá. Amak ajanashatshak guana, Jatek akldunamak ajanashaldixa.



<sup>5</sup>Ne mielde munzhi sigí ishuxeni, namak giemi ni meja numañ tuaka axaldaldazhékí “Jate za numañ natualdixa shakldá” jañgui na, niuwi neyauxa, se neyauxa Jate axazguashi, agaunegakue akshishi izhuka. <sup>6</sup>Ekí ne, mielde munzhi sigí ishuanekueki kakldunamakgaba za ajanashiji ashekualdatshakna, beñga aldogatshak jiaga, alduna akshuanekue jana nuxa izhukakue. <sup>7</sup>Ekí mikbeñkugamak Duwe ipananeke kabaksanexaldí. Ekíki amak ajanashaldiák, ni meja kagatsé kakuagaka naldazhaldiamak. <sup>8</sup>Guatshak mieldeki Duwe ipanane negatshak jiaga akajakue, ajúk zaldakue numañ izhगतuakí izhoxaldiák, Duwe namak jañguazhé ne atuñshaldixa. Akze, ajúk zaldakue numañ izhगतuagálde naldaldiák, Duwe ipanazhánekue zhakldé sha atshaldixa naldashá.

<sup>9</sup>Mielde munzhi sigí ishuanekue Duwe ipanaminekuañ numañ mitualdixakueki ekí nekue izhgakugakue:<sup>r</sup> Weezhu, 60 kagi zhinik akldé itsekue, sigí ezumé axaldaldiña axaldé ishuanane. <sup>10</sup>Kágubakueja janshizhegaba za atshixa atuñka naldakue. Ai zhinik na, ají sukuakue muldetua guiyakshanane, mieldekie ajuxa axabizhatshak muldetua ipanatone, aguáñ zhikzukuí Duwe ipananeke muldetua kaxazauwatone,<sup>s</sup> axautshikue agisaldatshak kagaunegatone. Akze, sakígaba axautshikue kagaunexaldiamak atshaldixa za akldeshi izhogatone naldakue.

<sup>11</sup>Ekí ne, munzhi sigí ishuanekue agubisha wezhu negagáldekueki numañ mitualdiamak kezhgakugagába. Jinak naldakí. Kauwizhéñki Duwe Jesú za axazauwi izhoxaldixa ajañgui ashekualdaldiéñ sigí kaklduni, mokue numa nekldana kakzegaka nak. <sup>12</sup>Ekí ajanashatshakna, axañgaki “Duwek za axazauwi izhoxaldikue nakldá” akuakldaldixa amak ajanashazhá guane shalda kagatsé naldaldixa. <sup>13</sup>Azhi ekí jiaga ashekualdapanaka. Miwa kakzeshi, jiba ajanashagábaki, egaba ezua tshuxa, ezua tshuxa abizhiji za ashekualdaka. Ekí abizhatshak dulda agatsegazháka za akuashi, guagakue kagatsaldakí ne jiaga guashi, axautshikue sakí atshatuka za tu, ijaná izhogakakue. <sup>14</sup>Ekí izhogakakue nakna, munzhi sigí ishuanekue agubisha wezhu negagáldekuegaki mokue numa aldegakue ni kajañgukú. Ekíki somá kaxaldegatshak kauwiji sukuakue, kauwisewá numañ ishkatuwi ashekualdaldiamak. Ekíki ni ji shalda Duwe aguldiñkakueja nalda zuñkakuagaka atuazhaldiamak. <sup>15</sup>Jinake ekí mikbeyakí. Munzhi sigí ishuanekue, ezukueki jiséja kejudukshatshakna, Duwek axapa aldehyaksá guane nak.

<sup>16</sup>Guatshak ezua<sup>t</sup> Duwe ipananeke, akajaga sigí ishuanekue agapakue naldaldiake, numañ izhगतuakue agatsaldaldixa. Ekí ajanashatshak Duwe

<sup>r</sup> 5.9 Ai munzhi sigí ishuanekue Duwe ipananekeje agaunexaldiamak izhgakushi jiba agaxenekueki mokue numa negazhaldixa, Duwek za axazauwaldixa nekldekue. <sup>s</sup> 5.10 Jñ 13.1-17. Atshak baxe ezua mijuxa matuál nagatshak muldetua mipanka matuñshaldiamak kasa ijzhakue.  
<sup>t</sup> 5.16 Munzhi, azhi sigí jiaga naldaka.

ipanane ishjuizhaldekakueja tuakue kagatsaldazháldiamak. Ekíki munzhi sigí ishuanekue, ni meja numañ tuakue giemi axaldaldazhékue zúnake auxaga numañ atuaka naldaldiamak.

<sup>17</sup>Guatshak Duwe ipanankue aksanekakue kauwiji jiba sanexa muldetua ajanashixakueki atemajañ kaxabetakue, ji kagajuezhatshak auxaga kagaunegakue. Mieldekue kama ilshiji Jatetshi múldigaba guakakue, shizhixakue míngaki akldé ekíga kagaunegakue naldaldixa. <sup>18</sup>Akze, Jatetshi múldigabaja ekí zũñmeñka: “Ezua bue jiba akbeyabinogéñ zaji guakuak gamá ijiwasé.”<sup>u</sup> Ekibeñga na, “mielde nashi jiba agaxeneki akzabiyakue nahamak agasabine ipanakue agatsaldashá”<sup>v</sup> guaka.

<sup>19</sup>Guatshak mitsák ezua Duwe ipanane aksanekakue “sha atshane nzhok” migabeyaldiák, ekí atshakue: Ezuamé neja za “sha atshane tunugamak ni mikbeñkú” mikbeyatshak nukagába. Akze, tunamak guaka mozhua, azhi maigua nekueja amaga mikbeyaldiák zúnake, izukaji makualdí.” <sup>20</sup>Sha atshanamak ne mitualdiake, ai mashaldiamake Duwe ipanaminekue mishjuizhaldegatshigak, “sha atshamalde migatsaldi nakldók” axaldegakue. Ekíki atuaturakueja “sha atshasũñze ne nakbaldúk” ishkazaldukdiamak.

<sup>21</sup>Akna mikbeñkugamak za atshiji na, mielde naldaldixa mizek, zhualduxañgaba agatsé azhi agatsaldazhé matualdí. Ekí mikbeyaldatshak Jate na, Asukuá Duwe Jesú na, aldéñ guaklde uldeyaldixa izhgakuxanekue nañga natuaté nogéñ ni ekí mikbeñkú.

<sup>22</sup>Akna, mitsák Duwe ipanankuek aksanexaldixakue káuxalda kepañgui mizhaxaldixaki, axáñ misha sakí izhuka tuakue migatsé. Azhi tuakíñga mizhaxaldiák, sha atshaldiák ma jiaga e na yo atshamaldega jana migatsé matuaka naldashá. Ma zúnake muldetua jian za mizhoxaldiamak, ni ji mikzaldakuakue atshabaldáldiamak numañ atuwi mizhoxaldí.

<sup>23</sup>Guatshak mañki dzhizhak se mikzegazhé nakna, ni tashí za tugagába, kalwéldia siyagaxaune<sup>x</sup> jiaga, nauwa tushi makualdí.

<sup>24</sup>Akze namak, ezuakueki sha ajanashatshak, kagatsaldi azhi kagatsaldakí ne atuagáñga sha atshane muetseka. Ekí ne, ezuakue zúnake sha ajanashane aldiwan za sha atshane muetseka. <sup>25</sup>Ekibeñga na, ezuakueki janshizhe atshatshaga muetseka. Ne ezuakue zúnake janshizhe ajanashatshak, ubañga muetsegazhá guanaldixa aldiwan zúnake muetsexaldixaga nakldá.

<sup>u</sup> 5.18 Dt 25.4   <sup>v</sup> 5.18 Lk 10.7; Mt 10.9-10; 1Kt 9.14   <sup>w</sup> 5.19 Dt 19.15   <sup>x</sup> 5.23 “vino”

Nashikueja kauwiji sáñkaldakue axazauwakue

**6** <sup>1</sup>Guatshak nashi axautshi jiba axatshixakue<sup>y</sup> “nají sáñkalda muldetua axabetakue sha nagatsá” jañguakue agatsaldaldixa. Ekíki Saldiña netshi Jate, ni Duwe shalda shi kizhixa jiaga, nalda axakuakshazháldiamak. <sup>2</sup>Guatshak nashi ají sáñkalda Duwe ipanane naldiakue, Duwek zhinik akaja neklde shalda nuxa axabetaksá guakue agatsaldazháldixa. Ne, ají sáñkalda Duwe ipanane nak zhualduxa ajañguxakue aldakna, akldéña axazauwakue agatsaldaldixa naldashá. Ekí mikbeñkugamakbe kágubakue muldetua shi kaxaldiyakue, amak ajanashaldiamak kaksanegakue ni majañgukú.

Kabia nexa za ijanasé

<sup>3</sup>Nauwiji Sáñkalda Duwe Jesújañki Ajatek akldunamak izhogakualdiamak na muldetua jian shi zññkaldixa. Ne mieldejañki amakbeña shizhiyakí naldaldiák zuna, naldagálde nuxa shizhaldixa. Mielde ekí shizhixakueki <sup>4</sup>sekuazhikhshiji, saldiña kakué izhajanatshak jiaga, ni ji kaksúñzekue. Akna, múldigababata agatsegazháka za zhiksashiji izhokldana kakzekakue. Ekí zhiksashiji zhinik na, kaxa ishkalদি, aldunaxá izhguani, kauwizhéñgaba nalda ishakuashi, ataba atabañ zhinik ishkiyasalshaka za ishkañjanka. <sup>5</sup>Ekí kaxa ishkalদি ashekualdatogatshakna, ni mitsák señgaba zhe aldogazhé. Ekí aldunak kutám za ajañgui na, namaklde niñkauwañki ajañguazhé. Ne ekí naldagálde jiaga ajañguxa: “Jate shalda shizhikugéñ sha kabia nekldaka na” akldekakue.

<sup>6</sup>Naldatshak ji zññkaldé “auxabé sha naxaldá” nuxa jañgui, Jatek akldunamak kizhoxaldiák zúnake, aiki namak giemi akzé, matshuwi zññkazauñka nakldá. <sup>7</sup>Akze, kagik kakukatshak, ni ji na kukazháñkalde. Ekibeña, kashuigatshak jiaga, ni ji uldeyazhánazúnaka naldashá.<sup>z</sup> <sup>8</sup>Akna jai kagik kizhogeñgaki, gakue gakualdixa zññkaldá, zhakuá itshualdiyakualdixa zññkaldaña naldaldiakue, auxabé zññzegakue.<sup>a</sup> <sup>9</sup>Naldatshak ezuakue zúnake kabia za naldana kakzekájaña amak aldexaldiamak sha atshiji mual kejudukshaka. Ekí kejudukshatshakna, alduna axaldegaksá guanekue jana migisalshakue juizhi atshindana kakzegaka. Amak ajanashatshak zhinik na, axaldáñ matshuwi ishkiyasalshi guiyaba atuwi, Jatek agajué aldoxaldixa. <sup>10</sup>Akze namak, mieldeki kabia nexaldiamak za niji, paldata za ijani izhoshi zhinik na, saldiña nalda sha atshá guakueki guiyakshiji atshapanaka. Ai zhinik na, anuñka nekue kabia aldekldana kakzegapananéñ nuxa na, Duwe Jesús

y 6.1 Tit 2.9-10; 1Pe 2.18 z 6.7 Job 1.21; Sal 49.17; Ec 5.15 a 6.8 Pr 30.8

axapa aldeyaksá guanekue. Ekí ashekualdatshakna, axaldáñ matshuwi ishkiyasalshi ashekualdapanane nzha.<sup>b</sup>

### Pábulduja Timuteyu aksaneklde

<sup>11</sup>Ekí ashekualdatshak, ma zúnake Jatek maxazauñka nakna, ni nauwa ekí agatsaldi ijuldunagába, aik izhakuigakue migatsé. Akze, ekí za mizhoxaldixa maldiyaldí: “Jate za akldé akldéñga alduna ishaldikue, ek za akldunamak jian izhoxaldikue shakldá” migatsauxa itshanakue. Kágubakue jiaga muldetua izhgajañgui, juañ akzaldi za kaxatshakue. Jibañ migatsaldaldíak jiaga, “abá naldakí abetaldikue shakldá” za mitshanaldí. <sup>12</sup>Guatshak mieldeki jibañ tuatshak jiaga ubiyaldixa akldeshi abá naldakí kama ilshamakbé na, Jatek za alduna ishalga, amak axatshalga mizhoxaldiamak migatsauxa kama ilshiji makualdí. Akze, Jateja izhoshiñga mezhokshaldiamak mezhgakuxane nak, ai mikuí noshi numañ izhgateuakue. Ekí mezhgakuxanamakga na, Duwe mipanatshak matshuwi nekue maldukatoguéñ guagakue migatsahamakga “Duwe Jesú nazikuanamak ni jañgukú” guakbalde. <sup>13</sup>Guatshak Saldiñga netshi Jate, aldéñ za jika na nahauxa be nokshixa natuatogéñ niuwi migexaldikue. Ekíga na, Asukuá Duwe Jesú sáñkalda Pildatuja aldéñ shalda akldukatshak namak yokuane<sup>c</sup> jiaga natuatogéñ ekí niuwi migexaldikue: <sup>14</sup>Mañki Nauwijateja sakí atshiji, izhogakue majañguauxabe, ni nauwa ishjezha naldakí, amak za axatshiji mizhoxaldí. Ekíki ni meja migatsé makuagazháldiamak. Nauwijí Sáñkalda Duwe Jesú mokue nagagá nogeñgaki ekí mizhoxaldixa za mitshanaldí. <sup>15</sup>Akze, Jateja Asukuá ji ldiuwañ mokue kagik gaxaldixa janaktuneñki amak zuñgakaxaldixaga nakldá.

Saldiñga netshi Jate za akaldak akaldak akzé, aldéñgabaga auxaga izhuka, janshizhe za ne. E za Saldiñga netshi Sáñkalda, saldiñga sanék guxakuetsi Sáñkalda izhuka.<sup>d</sup> <sup>16</sup>E za aldéñgabaga izhoshiñga izhuka. Aldéñga zuxaita muñshí ilzukuane izhogéñ<sup>e</sup> zhinik ni meja aldesaxa tual axaldeyazháka nakna, kágubaja tuagálde, ni atuazháka.<sup>f</sup> Akze, aldéñ za na auxaga kama aksuí noxalga shi noshí. Saldiñgaja e za axabeti, akldé akzamakga akzukual shi noshi. Ekíga shi naldí.

<sup>17</sup>Guatshak jai kagik kabia izhukakueki sekuazhikshasé, jika mitsá zegagá saldinaldixa nuxa matshuwi kaxaldéñ “auxabé izhoxaldikue shakldá” alduna zhikldekshasé kabakbeyaldí. Ekí ne, Nauwijate zúnake zeñ zuñzexaldiamak zuñkaldaldakuauxa zuxaita zalda zuñgeka nakna, “eja za nagajuezhauxa nagexaldixa shakldá” alduna ishál nogakue kabakbeyaldí. <sup>18</sup>Akna, axautshikue kagaunexaldiamak janshizhe kaxatshiji na, zuxaita

<sup>b</sup> 6.6-10 Eb 13.5    <sup>c</sup> 6.13 Jñ 18.37    <sup>d</sup> 6.15-16 Dt 10.17; 1Tm 1.17; Aux 17.14; 19.16  
<sup>e</sup> 6.16 Sal 104.2    <sup>f</sup> 6.16 Ex 33.20; Jñ 1.18

zalda janshizhe atshakue. Ekíga na, kagipenasúñ kakzegagába, ji kaxaldeki jika agajueshkakuek akaundana kakzekakue naldakue kabaksanexaldí. <sup>19</sup>Ekí ajanashaldiák zhinik na, Jateja niuwizhíne jékaldaxa izhoshiñga kezhokshaldieñka matshuwi janshizhe kaxatshaldixa axaldáñga janashkagatualdixa. Ekí ajanashatshakna, Jateja izhogakue kajañguamak izhoxa kaksuí noshiñga ashekualdapanaldixa nzha.

#### Aldiwe akbene

<sup>20</sup>Nasukuá, ma zúnake, Jateja Asukuák zúnekuane shalda makuaxaldiamak mezhgakuxane nakna, ai jiba muldetua numañ tuwi amak mizhoxaldí. Ne ezuakueki namaklde kakuaká kaguldiji, jika kakuegaba aldegatshak jiaga, naldagálde nuxa shizhaldixa. Ekueki múldigaba agatsegazháka Jatek zhinik nagazháne za izhgabeñkakue nakna, nukagábaki, kagajué za mizhoxaldí. <sup>21</sup>Akze, anuñkakueki ekí naldagálde shi kaxaldiyatsak, “namak nzha” ajañguane nakna, Duwe shalda namaklde ajañguaksáni, iyajuldú guanekue naldashá.<sup>§</sup>

Saldiñga netshi Jate atemajañ éegaba guañ mimajañgualga shi noshí. Ekíga shi naldí.

---

§ 6.21 1Tm 1.6; 4.1-5; 2Tm 2.18